

Houtstook en gezondheid

29 November 2020

Een regelmatig terugkerend onderwerp is de overlast van houtrook.

Dit is mede aanleiding om eens wat verder te verdiepen in de gevolgen van het stoken van hout voor de gezondheid. Er komt steeds meer aandacht voor dit onderwerp, maar helaas groeit het aantal houtkachels nog steeds en is regelgeving nog ver weg.

Citaat GGD Amsterdam: *Houtrook is ongezond, daarom vindt de GGD dat het stoken van hout geheel vermeden moet worden. Zeker in een dichtbevolkt gebied levert houtrook veel overlast en gezondheidsklachten op bij omwonenden. Hout stoken is niet CO2 neutraal en daarom niet duurzaam. Ook barbecues, terraskachels en vuurkorven kunnen ernstige overlast veroorzaken.*

Samenvatting:

Alleen de nieuwste houtkachels (ECO-design, vanaf 2020) en pelletkachels zijn minder vervuilend. Met de nadruk op minder. Ook al is ervaren men geen stankoverlast zijn, dan nog is houtrook slecht voor de gezondheid, schone rook bestaat niet.

Wil men ondanks alles, toch stoken, dan zijn de kachel, installatie, stookgedrag en regelmatig onderhoud zeer belangrijk.

Het is echter veel beter om geen hout te stoken en dit per wetgeving (lokaal / landelijk) vast te leggen, want de overheid behoort zijn bevolking te beschermen!

Verdieping:

Uit onderzoeken lijkt het soms dat de bijdrage van houtstook op het milieu beperkt is, maar daarbij zijn veel kanttekeningen te plaatsen. Bv dat men de metingen over de gehele dag uitspreidt, terwijl de uitstoot vooral bij het aansteken en doven van de kachel het grootst is.

In veel rapportages, zowel in opdracht van de overheid als door tegenstanders van houtstook is de algemene conclusie dat het stoken van hout veelal tot klachten van de omgeving kan leiden. Zelfs kachel leveranciers (o.a. uit Halle) geven advies over hoe zo goed mogelijk te stoken. Daarbij schermen ze vaak met de nieuwste kachels, die per 1-1-2020 aan de ECO-Design norm moeten voldoen. Deze kachels hebben inderdaad een betere verbranding en zijn daarom minder vervuilend, maar nogmaals: schone rook bestaat niet. Echter oudere kachels zijn nog steeds in gebruik en verkrijgbaar (zowel nieuw als via Marktplaats).

Als je de adviezen van leveranciers leest, dan zie je op hoeveel plekken het mis kan gaan:

- Kachel is te groot voor de ruimte
- Kachel heeft zeer slecht rendement
- Slecht stook gedrag
- Oudere kachels (alles voor 2020 is niet slecht, maar veel minder goed)
- Onvoldoende onderhoud (wie laat de schoorsteen minimaal 1x per jaar reinigen?)
- Verkeerde aanleg (zuurstof, afvoer, hoogte pijp, regenkap)

- Verkeerd hout (te nat, te droog, verkeerd soort, behandeld...)
- Aansteken van de kachel niet volgens de Zwitserse methode

Kortom: je kunt het op heel veel manieren onjuist doen, waardoor nog meer vervuiling ontstaat.

Instanties als b.v. het Luchtfonds laten alarmerende berichten zien. Het is allemaal vervuilender dan we denken (zie ook de rapportage van Kassa van 21 november j.l.:

<https://www.bnnvara.nl/kassa/artikelen/overlast-en-gezondheidsrisicos-door-houtkachels>.

Luchtvervuiling treedt niet alleen buitenshuis op, maar ook binnenshuis zijn zeker de oudere kachels zeer slecht voor de gezondheid. Om een idee te geven: binnen bij de kachel is het vele malen slechter dan wanneer je direct naast een drukke snelweg woont of wanneer je een kettingroker bent.

Maar de meeste stokers realiseren zich dat niet of nemen dat vaak op de koop toe. Rook, stank en vervuilende stoffen echter gaan voor een groot deel naar buiten en daar heeft de omgeving de meeste last van: terwijl de stoker gezellig voor zijn knapperend haardvuurtje zit kunnen de kinderen van de burens niet slapen omdat hun slaapkamer naar rook stinkt. Los van de vervuilende stoffen die ingeademd worden!

En dan gaat het in de rapportages vaak alleen nog maar over de kachels die binnenshuis staan. Vuurkorven en terrashaarden zijn een categorie erger, zeker als de stoker vindt cq denkt dat je alles wat op hout lijkt hierin kunt stoken, maar ook omdat hier geen goede afvoerpip op zit.

Maar het kan nog erger: de 'vuurkorven' die meteen als afvalverbrander gebruikt worden. Ook al is het illegaal, men komt zo wel van het overbodige afval af.

Maatregelen:

In verschillende gemeentes, bv Amersfoort, Nijmegen worden er actieve campagnes gevoerd over de gevolgen van houtrook:

Amersfoort: (<https://amersfoort.nieuws.nl/gemeente/35532/gemeente-start-campagne-over-negatieve-gevolgen-houtrook/>) , wellicht een eerste stap, maar je zou veel verder moeten gaan.

Vandaar dat ze een tweede campagne gestart zijn: <https://www.amersfoort.nl/bericht/hout-stoken-is-minder-romantisch-dan-je-denkt.htm>

Nijmegen: <https://www.gelderlander.nl/nijmegen/mogelijk-verbod-op-overlast-door-houtrook-in-nijmegen-ab6f97ce/>

In Duitsland worden de kachels jaarlijks gekeurd en is het verplicht de schoorsteen te laten vegen, ook zet men daar veel meer in op 'uitlaatgasreiniging' d.m.v. het plaatsen van een fijnstoffilter op de schoorsteen (maar ja, dat kost geld...)

Om de houtstokers er op te wijzen wanneer ze beter niet kunnen stoken (bv bij windstil weer, mist) is er een stookalert geïntroduceerd (<https://www.rivm.nl/stookalert> of <https://www.stookwijzer.nu/home/dashboard>). Het is een heel goed initiatief, maar de verwachting is dat alleen de zeer bewuste houtstokers hier naar zullen kijken. De rest stookt

wanneer het hun uitkomt (fiets maar eens op een windstille, mistige avond door stad of dorp, en dan weet je genoeg...).

Advies:

Het zal moeilijk zijn om overlast van legale houtstook, in welke kachel dan ook, aan te pakken. Echter volgens het Bouwbesluit (artikel 1.17 en 7.22) zijn er zeker mogelijkheden. Maar je wilt deze weg niet bewandelen, veel beter is om dit preventief te regelen!

Wat zou het daarom mooi zijn dat Oost-Gelre een voorbeeldfunctie op zich neemt en het gebruik van hout stook aan banden legt. Daarnaast zou het natuurlijk nog veel mooier zijn als dit landelijk opgepakt zou gaan worden: Oost Gelre heeft een voorbeeldfunctie voor de rest van het land! Dus laten we vanuit het onze mooie gemeente het voortouw nemen en landelijk laten zien hoe het wel kan!

Gemeente Oost Gelre:

Bewustwording, bv door artikelen in gemeentelijke berichtgevingen

- Ontmoedigen van houtstook (zie bv gemeente Amersfoort of Nijmegen) (Nee, het is zelden duurzaam, dat is het alleen als je fors geïnvesteerd hebt in materialen (APK keuring), en die mensen die aan de regels voldoen zouden een ontheffing kunnen krijgen.)
- Bewustwording gevaren houtstook voor de gezondheid (zie ook het longfonds)
- Geen houtkorven en terrashaarden gebruiken binnen een afstand van bv 500 meter van andere bebouwing. (dus al zeker niet binnen de bebouwde kom).

Heeft men toch een geldige 'APK' dan:

- Schone rook bestaat niet!
- Stooktips geven, maar wel met de vermelding dat je het hier minder erg mee maakt (niet dat mensen gaan denken dat hierdoor alle problemen verholpen zijn)
- Alleen mogen stoken tussen bv 9:00 uur en 21:00 uur, zodat de meeste stank voor het slapen verdwenen is
- Stookwijzer is leidend

Betere aanpak excessen:

- Controle op houtstook terwijl dat niet wenselijk is (stookalert)
- Controle op 'illegale' houtstook / afvalverbranding
- Invoering schoorsteenveeg plicht (krijg je ook geen zwarte pietten meer)
- Openhaard belasting, afhankelijk van de leeftijd van de haard (=vervuiling) betaal je meer belasting

Zie ook <https://www.luchtfonds.nl/voorlichting/luchtfonds-info-voor-gemeenten/> voor meer info.

Landelijk:

De gemeentelijke zaken, met daarbij:

- Jaarlijkse APK keuring kachels, inclusief uitstoot metingen

- Geen ECO design kachel of te hoge uitstoot dan fijnstoffilter (uitlaatgasreiniging) plaatsen.

Mooi citaat om mee af te sluiten ([Mieke van Stigt](#)): *Ik wens ik iedereen zijn eigen vuurtje, zolang men de rook in de eigen slaapkamer opvangt. Als teken van beschaving. Dank u.*

Literatuur:

De schrijver kan zich heel goed voorstellen dat na het lezen van dit artikel behoefte bestaat aan wat meer achtergrond informatie. Er zal veel meer te vinden zijn, maar hieronder een aantal interessante artikelen.

Achtergrondinformatie:

Amersfoort: Campagne negatieve gevolgen houtrook

<https://amersfoort.nieuws.nl/gemeente/35532/gemeente-start-campagne-over-negatieve-gevolgen-houtrook/> en
<https://www.amersfoort.nl/bericht/hout-stoken-is-minder-romantisch-dan-je-denkt.htm>

Nijmegen: Mogelijk verbod op overlast door houtrook in Nijmegen (Gelderlander)

<https://www.gelderlander.nl/nijmegen/mogelijk-verbod-op-overlast-door-houtrook-in-nijmegen-ab6f97ce/>

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland: Kennisdocument Houtstook in Nederland:

<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2018/09/Kennisdocument%20houtstook%2020180910definitief.pdf>

Zie hfdst 7.6: Samenvatting met betrekking tot impact op lokale luchtkwaliteit en hfdst 8: Mogelijkheden om overlast tegen te gaan

RIVM: Hinder en gezondheidseffecten van houtkachels

<https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/luchtkwaliteit/functies/hinder-gezondheidseffecten-houtkachels/>

RIVM: Vragen en antwoorden Houtrook en gezondheid

<https://www.rivm.nl/documenten/vragen-en-antwoorden-houtrook-en-gezondheid-0>

STAB: Kennisdocument 2019 Gezondheids- en hindereffecten door houtkachels van particulieren

https://www.leefmilieu.nl/sites/www.leefmilieu.nl/files/imported/pdf_s/2019-09_STAB%20Kennisdocument%20Houtstook.pdf

Zie pag 11: aanbevelingen

Rijksoverheid-Infomil: Vuurtje stoken: gezellig, maar ook ongezond

<https://www.magazinesrijkswaterstaat.nl/infomil-perspectief/2019/33/vuurtje-stoken-gezellig-maar-ook-ongezond>

GGD Amsterdam: Roken en gezondheid

<https://www.ggd.amsterdam.nl/gezond-wonen/rook-roet-gezondheid/houtrook/>

Luchtfonds: Wetenschappers over houtstook

<https://www.luchtfonds.nl/voorlichting/wetenschappers-over-houtstook/>

En nieuwsbrief: <https://www.luchtfonds.nl/wp-content/uploads/Luchtfonds-Nieuwsbrief-01.pdf>

1Vandaag: APK keuring op oude houtkachels

<https://eenvandaag.avrotros.nl/item/branchevereniging-wil-apk-keuring-op-oude-houtkachels/>

1Vandaag: Houtrook onzichtbare ziekmaker

<https://eenvandaag.avrotros.nl/item/houtrook-is-een-onzichtbare-ziekmaker-maar-of-een-stookalert-de-oplossing-biedt-is-de-vraag/>

Gelderlander: Houtkachel - sluipmoordenaar

<https://www.gelderlander.nl/hetschoneoosten/kijk-de-houtkachel-brandt-de-sluipmoordenaar~a2918b89e/>

Heidesmit: Verantwoord houtkachel stoken:

<https://www.heidesmid.nl/kennisbank/verantwoord-houtkachel-stoken/>

Meer algemene informatie over houtstook:

Stichting houtrookvrij:

<https://houtrookvrij.nl/wat-is-houtrook/>

Stookwijzer

<https://www.stookwijzer.nu/home/dashboard>

Stookalert

<https://www.rivm.nl/stookalert>

Huisvljijt: Ben ik een aso als ik hout stook

<https://www.huisvljijt.com/houtkachel-asociaal/>

Sociale vraagstukken: Het stinkt hier

<https://www.socialevraagstukken.nl/column/het-stinkt-hier-houtstook-als-beschavingsprobleem/>

Bouwbesluit:

In het Bouwbesluit zijn enkele bepalingen over hinder opgenomen.

In artikel 7.17, lid 1, van het Bouwbesluit is het navolgende bepaald: "Het gebruik van een bouwwerk, open erf en terrein is zodanig dat hinder, gezondheidsrisico's en andere

veiligheidsrisico's dan brandveiligheid risico's voor personen in voldoende mate worden beperkt."

In artikel 7.22, aanhef en onder a, van het Bouwbesluit 2012 is het navolgende bepaald:

"Onverminderd het bij of krachtens dit besluit of de Wet milieubeheer bepaalde is het verboden in, op of aan een bouwwerk of op een open erf of terrein voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten of werktuigen te gebruiken, waardoor: a. op voor de omgeving hinderlijke of schadelijke wijze rook, roet, walm of stof wordt verspreid; (..) "

=====